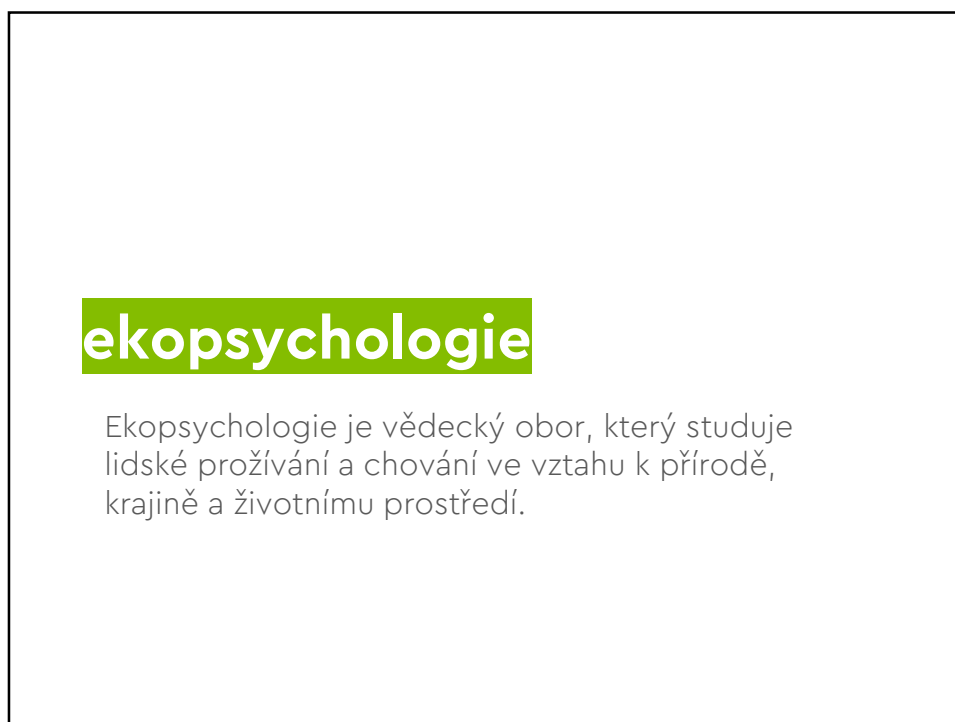
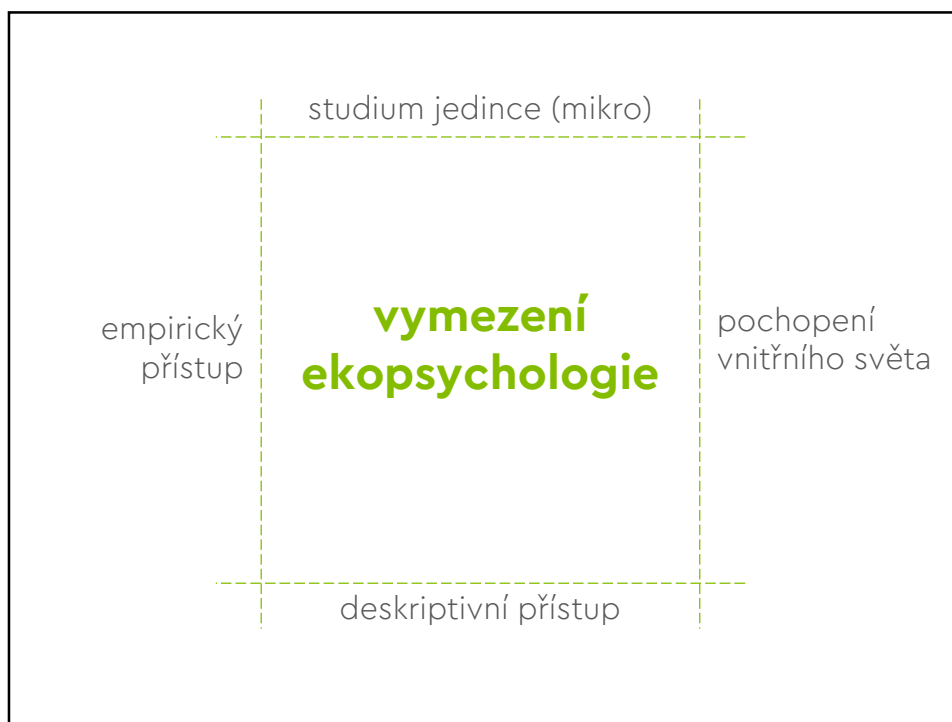

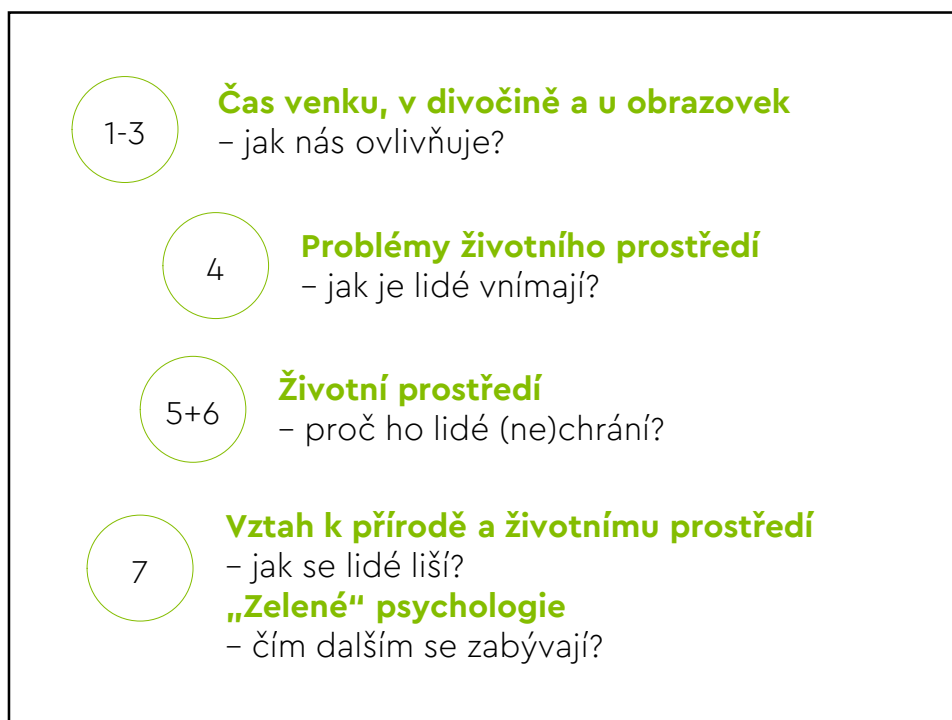
1

2

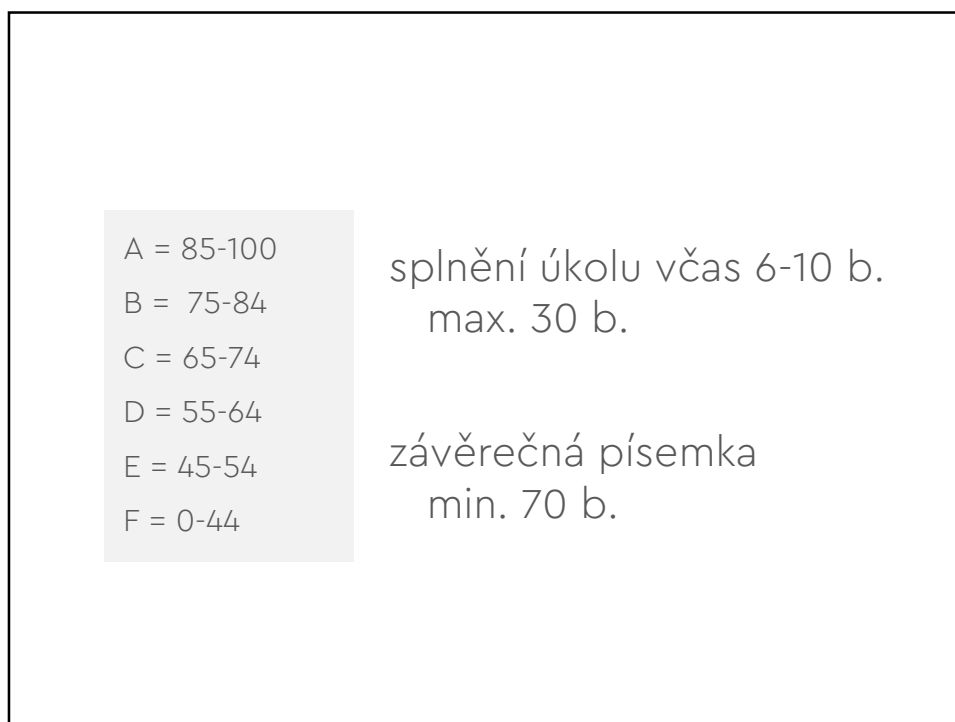
3

4

5

6

FSS MU: Literatura z oboru ekopsychologie a dalších spřízněných disciplín

Soubor Upravit Zobrazit Vložit Formát Data Nástroje Doplnky Nápověda Všechny změny uloženy na Disku

	A	B	C	D	E
1	autor	rok vydání	název	klíčová témata	dostupnost
19	Whitmarsh, O'Neill, Lorenzoni	2010	Engaging the Public with Climate Change: Behaviour Change and Communication	climate change in social sciences	dlouhodobá JK
20	Beattie	2010	Why Aren't We Saving the Planet?: A Psychologist's Perspective	conservation psychology	Peďf MU měsíční výpůjčka
21	Clayton, Myers	2015	Conservation Psychology: Understanding and promoting human care for nature	conservation psychology	dlouhodobá JK
22	Clayton, Myers	2009	Conservation Psychology: Understanding and promoting human care for nature	conservation psychology	FSS knihovna prezenční
23	Clayton, Opatow	2003	Identity and the Natural Environment: The Psychological Significance of Nature*	conservation psychology	FSS knihovna prezenční
24	Corral-Verdugo, Garcia-Cadena, Frias-Armenta	2010	Psychological Approaches to Sustainability: Current Trends in Theory, Research and Applications	conservation psychology	FSS on-line: http://site.ebrary.com/lib/masaryk
25	Gardner, Stern	2002	Environmental Problems and Human Behavior	conservation psychology	dlouhodobá JK
26	Krajhanzl	2014	Psychologie vztahu k přírodě a životnímu prostředí	conservation psychology	FSS knihovna prezenční + měsíční výpůjčka
27	Nickerson	2003	Psychology and Environmental Change*	conservation psychology	ústní domluva
28	Scott, Amel, Koger, Manning	2016	Psychology for Sustainability, 4th edition	conservation psychology	dlouhodobá JK
29	Winter, Koger	2010	The Psychology of Environmental Problems: Psychology for Sustainability (3rd edition)	conservation psychology	dlouhodobá JK

www.bit.ly/epsy_literatura

7

Český portál ekopsychologie

O vztahu k přírodě a životnímu prostředí

Čítárna | Zajímavosti | Orientace v oboru | Vzdělávání | Newsletter | O nás | vyhledávání

Ochrana divoké přírody očima české veřejnosti 2015

Jan Krajhanzl, Jan Skalák, Ondřej Špaček, Tomáš Chabáček, Karel Čadík, Zdenka Lechnerová, Renata Svobodová | 8. 8. 2015 | Studie >

Výzkum Katedry environmentálních studií FSS MU jako první šetření svého druhu přibližuje, jaký je vztah Čechů k divoké přírodě, jaký postoj mají k divokým šelmám či jak vnímají rozšiřování české divočiny.

[celý článek >](#) [o komentářů >](#)

Kontakt s přírodou

Proč lidé (ne)chrání?

Komunikace s veřejností

Věda a výzkum

Vyšlo nové "zelené" číslo Sociálních studií!

Jan Krajhanzl | 6. 1. 2016 | [Doporučujeme >](#)

Přístupy (pohledy) zaměřené na chování v oblasti environmentalismu, tak by se dal přeložit podtitul před Vánoci vydaného anglického čísla Sociálních studií 2015/3.

aktivismus conservation psychology
Česká republika děti divočina
dotazník ekonomie ekopedagogika
emoce environmentální psychologie
estetika filosofie identita klima krajina

www.ekopsychologie.cz

8

on-line konzultace

čtvrtek 11:00 - 11:45, po předchozí e-mailové domluvě
jan.krajhanzl@mail.muni.com

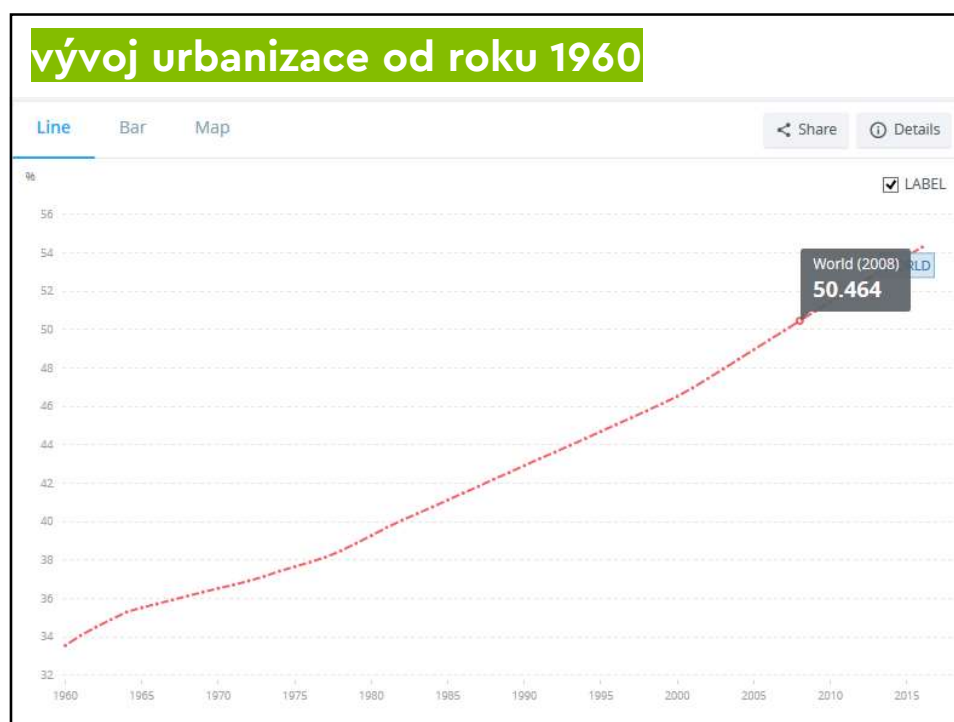
9

10

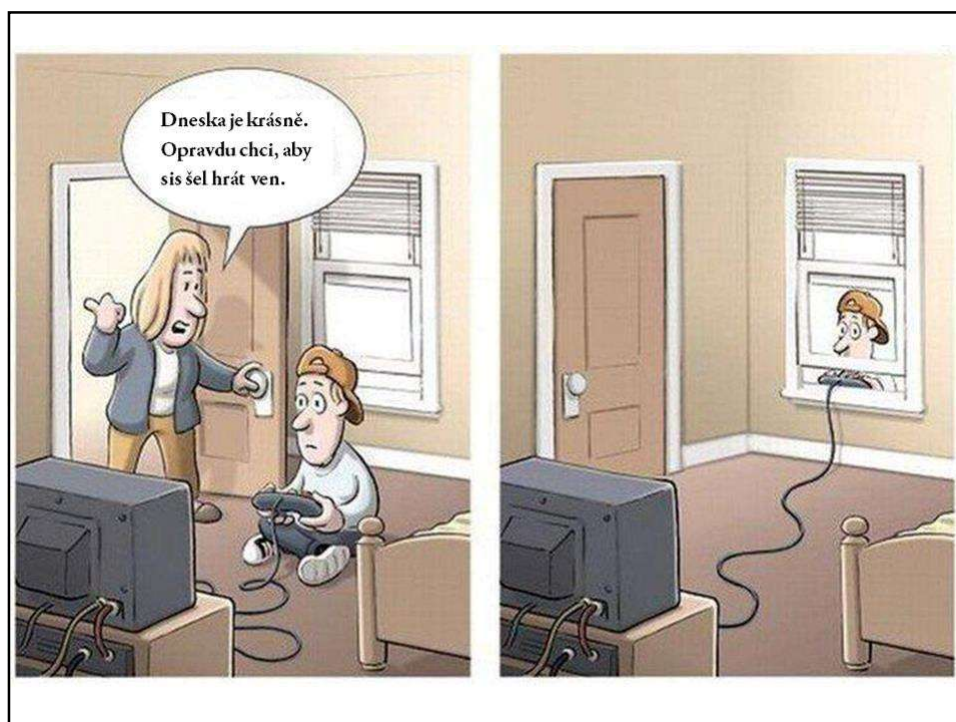
prolog: hnutí za kontakt s přírodou

11

12

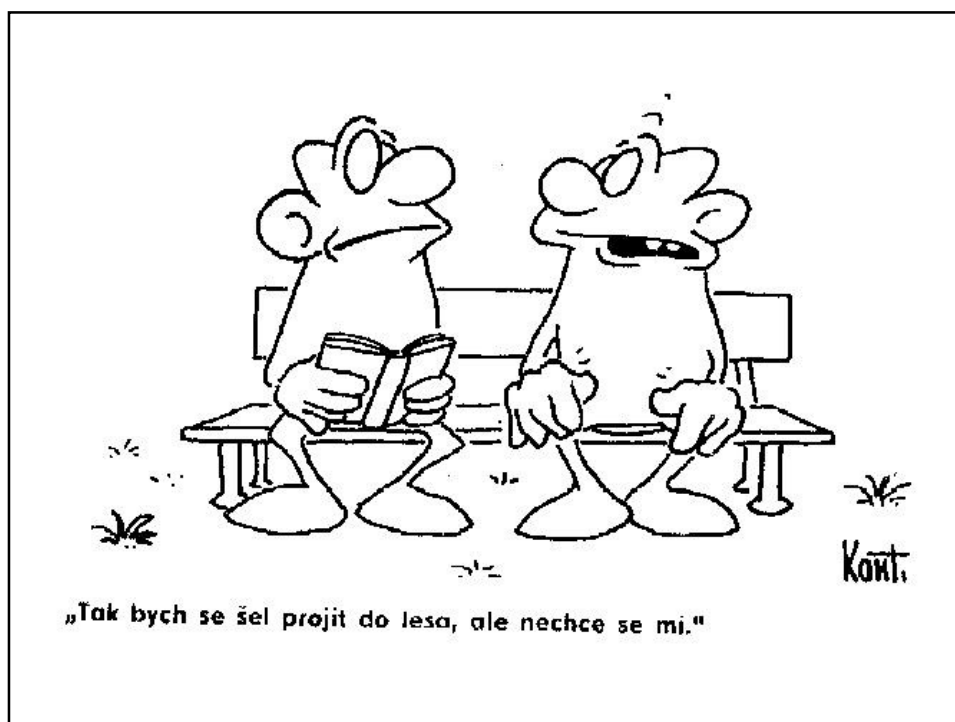

13

14

15

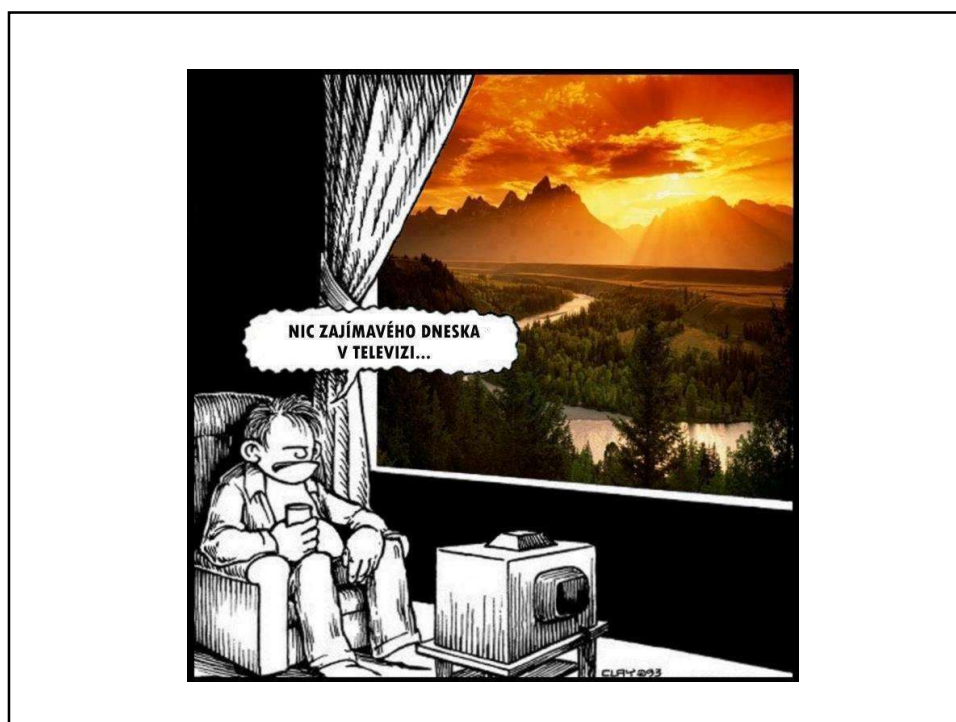

16

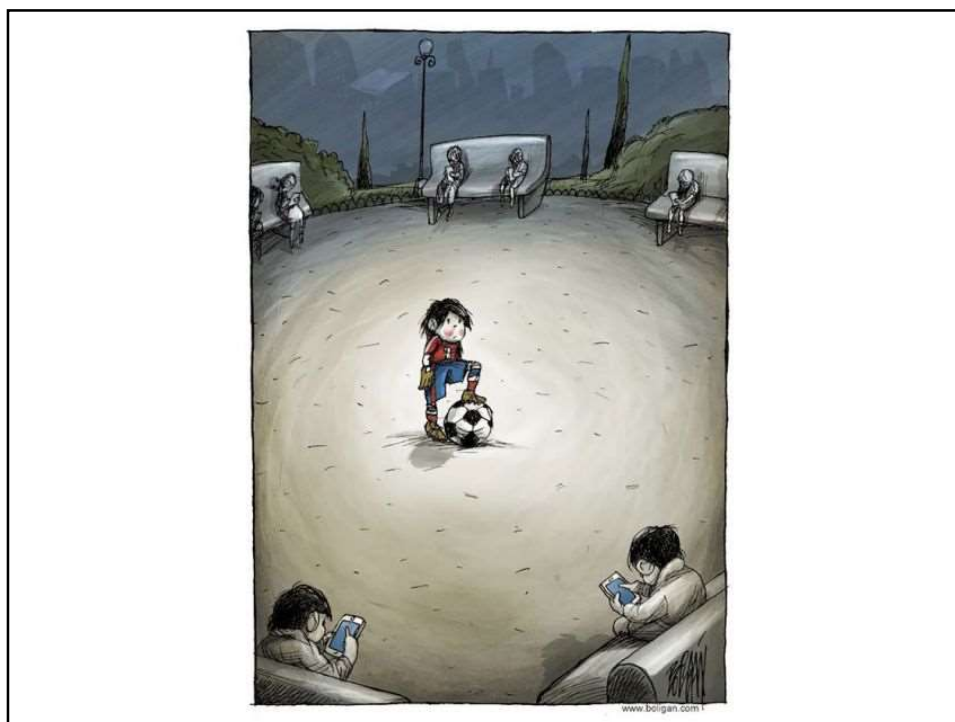

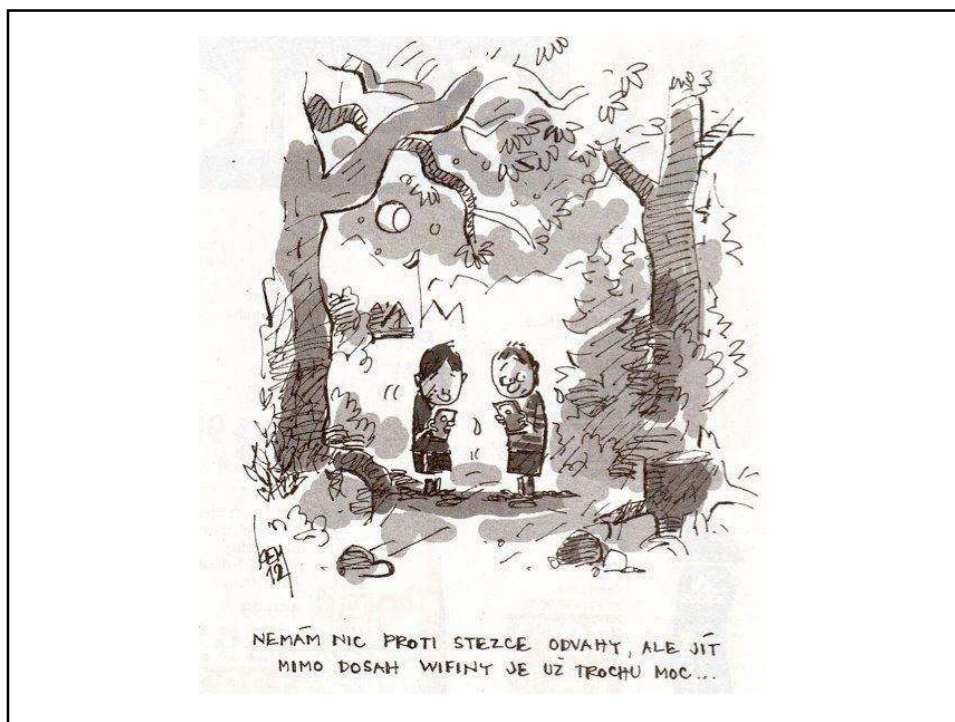
17

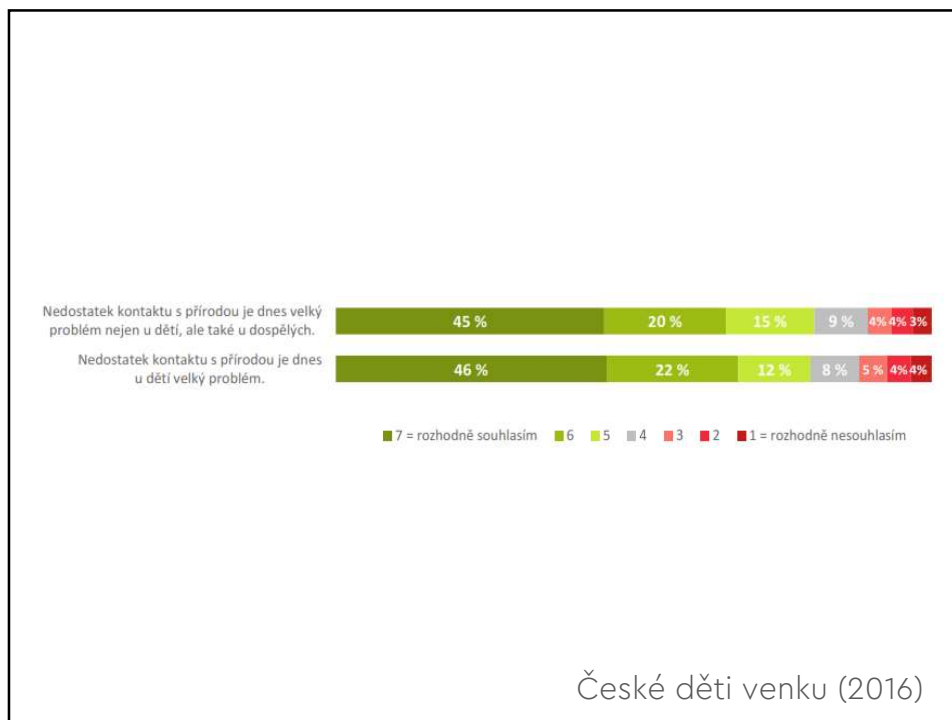
18

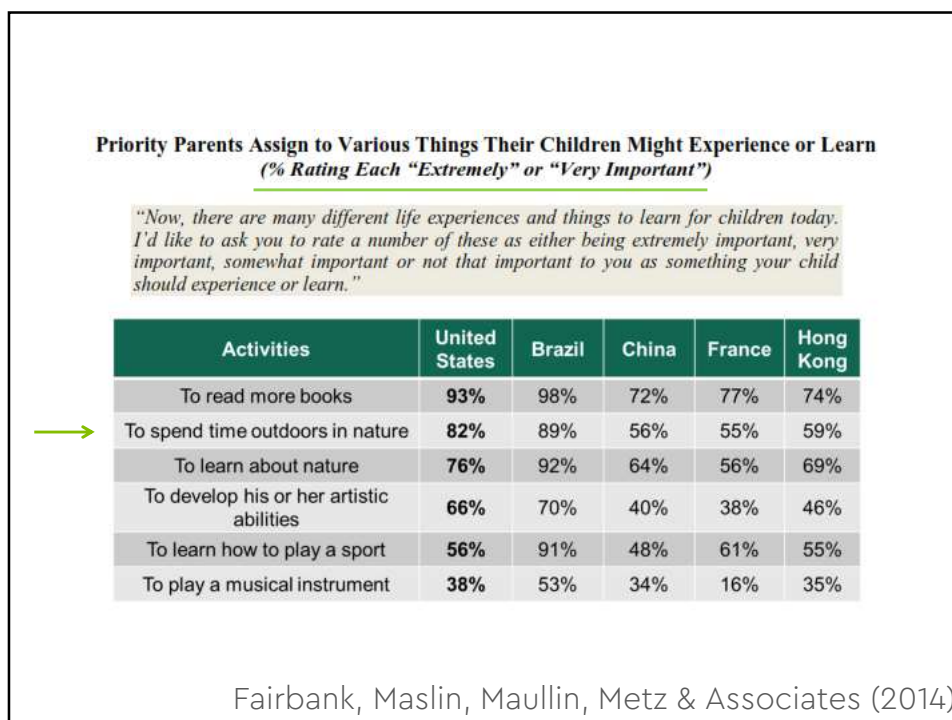
19

20

21

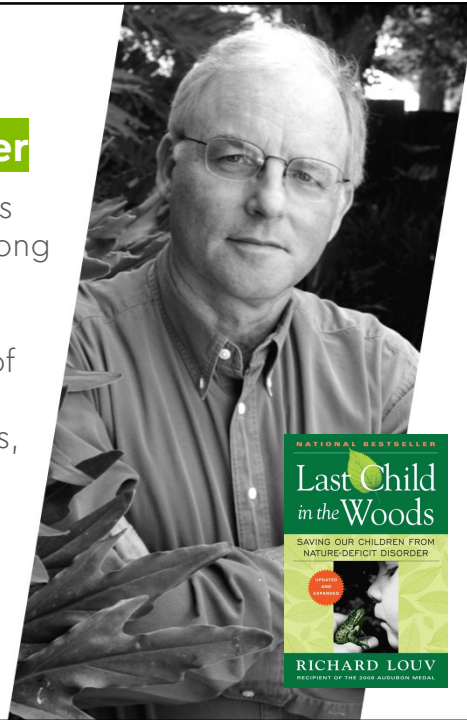

22

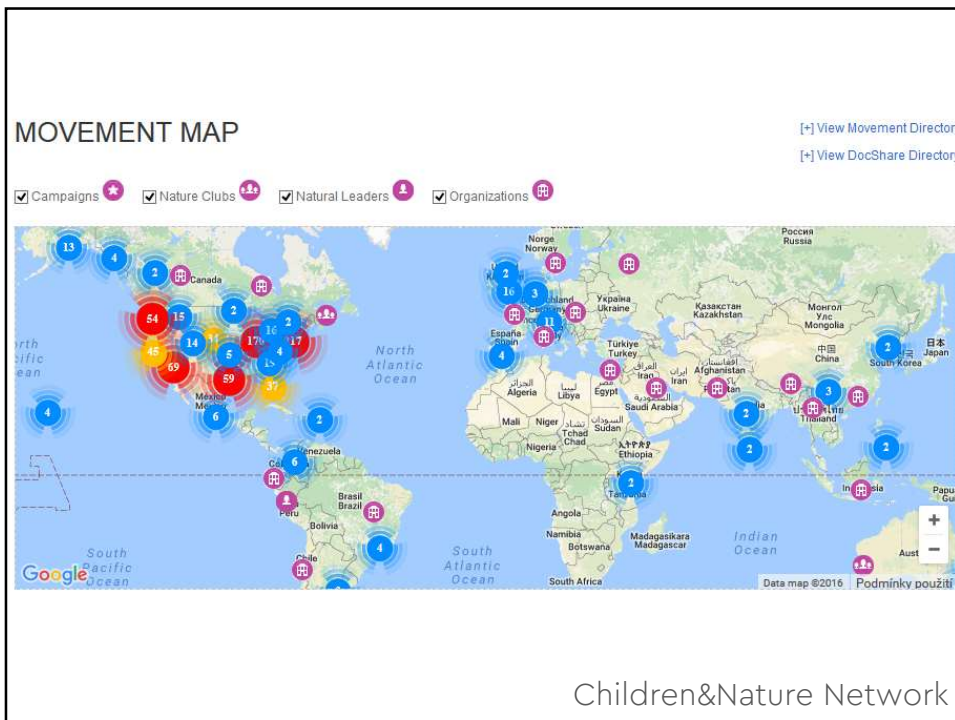
nature-deficit disorder

„... describes the human costs of alienation from nature, among them: diminished use of the senses, attention difficulties, and higher rates of physical and emotional illnesses, (...), high crime rates, depression, and other urban maladies.“

Richard Louv

23

24

50 věcí, které je dobré zažít do 11 3/4

zdroj: nationaltrust.org.uk/50things

tip

Dobrodruh

1. Vylézt na strom
2. Válet sudy s opravdu velkého svahu
3. Tábořit ve volné přírodě
4. Udělat si „bunker“
5. Házet žabky
6. Pobíhat v dešti
7. Pouštět draka
8. Chytit rybu do sítě
9. Jíst jablko přímo ze stromu
10. Hrát kaštiny

Objevitel/ka

11. Jet na opravdu dlouhý cyklovýlet
12. Udělat stezku z klaciků
13. Udělat bábovičku
14. Postavit přehradu
15. Hrát si ve sněhu
16. Udělat fetéz ze sedmikrásek
17. Uspořádat šnečí závod
18. Vytvořit přírodní umění
19. Hrát klaciky medvídků Pů
20. Skákat přes vlny

Zálesák/zálesáčka

21. Sbírat ostružiny ve volné přírodě
22. Prozkoumat strom zevnitř
23. Navštívit farmu
24. Jít na procházku bos
25. Udělat si trumpetu z trávy
26. Hledat fosilie a kosti
27. Dívat se na hvězdy
28. Vylézt na velký kopec
29. Prozkoumat jeskyni
30. Držet děsivou potvoru

Stopař/ka

31. Chytat brouky
32. Najít žabi vajíčka
33. Chytit padající list
34. Stopovat divoké zvíře
35. Zjistit, co je v rybníku
36. Udělat domov pro divoké zvíře
37. Poznávat zvláštní stvoření v kamenné louži
38. Odchovat motýli
39. Chytit kraba
40. Jít se projít do přírody v noci

Průzkumník/průzkumnice

41. Zasadit, pěstovat, sníst
42. Jít plavat na moře
43. Postavit vor
44. Jít se dívat na ptáky
45. Najít cestu pomocí mapy a kompasu
46. Vyzkoušet lezení po skalách
47. Vařit na tábornickém ohni
48. Učít se jezdit na koni
49. Najít geokešku
50. Sjet řeku na kánoji

překlad Český portál ekopsychologie
www.ekopsychologie.cz

www.ekopsychologie.cz/vsechny-clanky/50-zazitku/

25

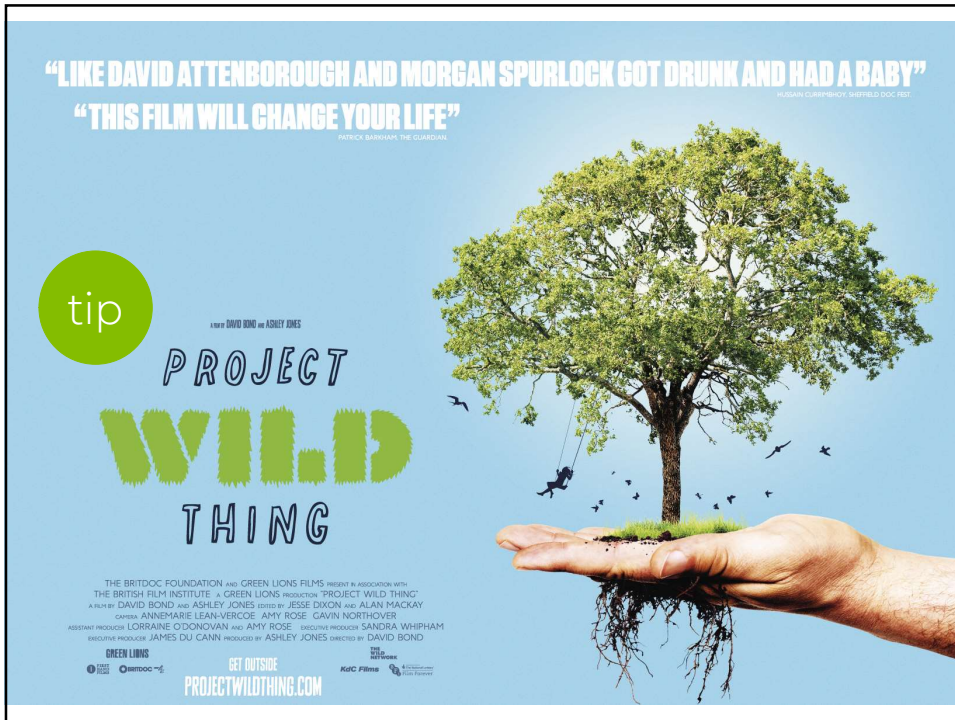
tip

▶

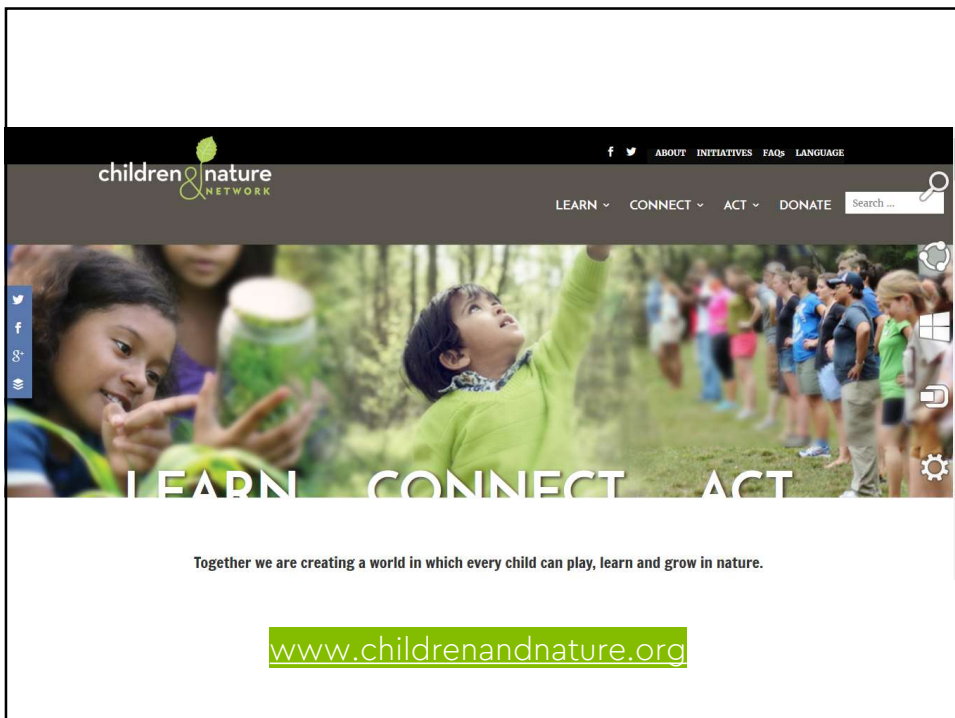
▶ PLAY AGAIN What are the consequences of a childhood removed from nature?

bit.ly/playagain2010

26

27

28

children & nature NETWORK

f t ABOUT INITIATIVES FAQs LANGUAGE

LEARN ▾ CONNECT ▾ ACT ▾ DONATE Search ...

Research Center Home

Login

Search Research

Search Clear All

Subject Category

Green Schoolyards

Physical Health

Mental Health

Developmental

Outcomes

Educational Outcomes

Conservation Ethic

Free vs. Structured

Public Play Spaces

Outdoor Participation

Access to Nature

Disparities in Nature

Access

Barriers to Nature

Play

Parental / Family

Factors

393 results. 1 2 3 ... 33 Next >

A relational model of perceived restorativeness: Intertwined effects of obligations, familiarity, security and parental supervision

Children's agricultural work constrains perceived restoration, but the effect is mediated by familiarity, security and social context

Collado, S., Staats, H., Sorrel, J.A., (2016). A relational model of perceived restorativeness: Intertwined effects of obligations, familiarity, security and parental supervision. *Journal of Environmental Psychology*, 48, 24-32.

Innate immunity and asthma risk in Amish and Hutterite farm children

Exposure to an environment rich in microorganisms can protect against asthma

Stein, M.M., Hrushch, C.L., Gozdz, J., Igartua, C., Pivniouk, V., Murray, S.E., Ledford, J.G., Marques dos Santos, M., Anderson, R.L., Metwali, N., Neilson, J.W., Maier, R.M., Gilbert, J.A., Holbreich, M., Thorne, P.S., (2018). Innate immunity and asthma risk in Amish and Hutterite farm children. *New England Journal of Medicine*, 375(5), 411-421.

"We actually care and we want to make the parks better": A qualitative study of youth experiences and perceptions after conducting park audits

Youth may be valuable contributors to community planning efforts

Gallerani, D.G., Besenyi, G.M., Wilhelm Stanis, S.A., Kaczynski, A.T., (2016). "We actually care and we want to make the parks better": A qualitative study of youth experiences and perceptions after conducting park audits. *Preventive Medicine*

Family learning outdoors: Guided participation on a nature walk

Study suggests adopting an expanded view of what counts as an informal science learning institution

Zimmerman, H.T., McClain, L.R., (2016). Family learning outdoors: Guided participation on a nature walk. *Journal*

29

„Příroda nabízí sice všude, všem a zdarma. Jenže tak často marně, protože nahluchlým šeptá, barvoslepým maluje, bezcítě hladá. Nepoužívá billboardů a reklamy v televizi. Zkrátka neumí to s naší technickou, ale biologicky zastydlou generací.“

Emilie Strejčková

30

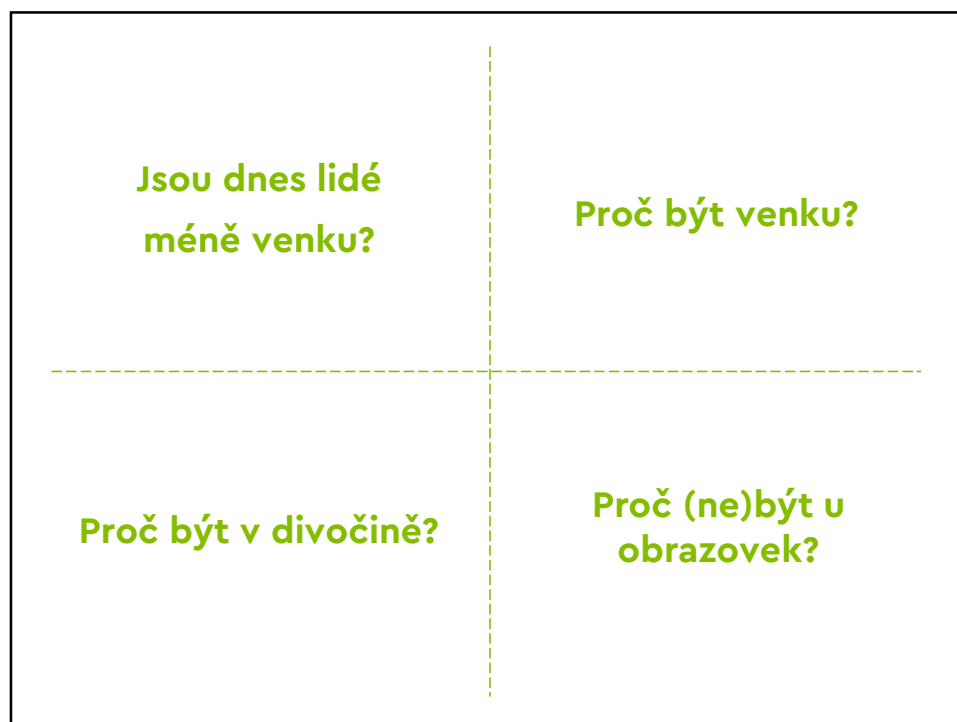

31

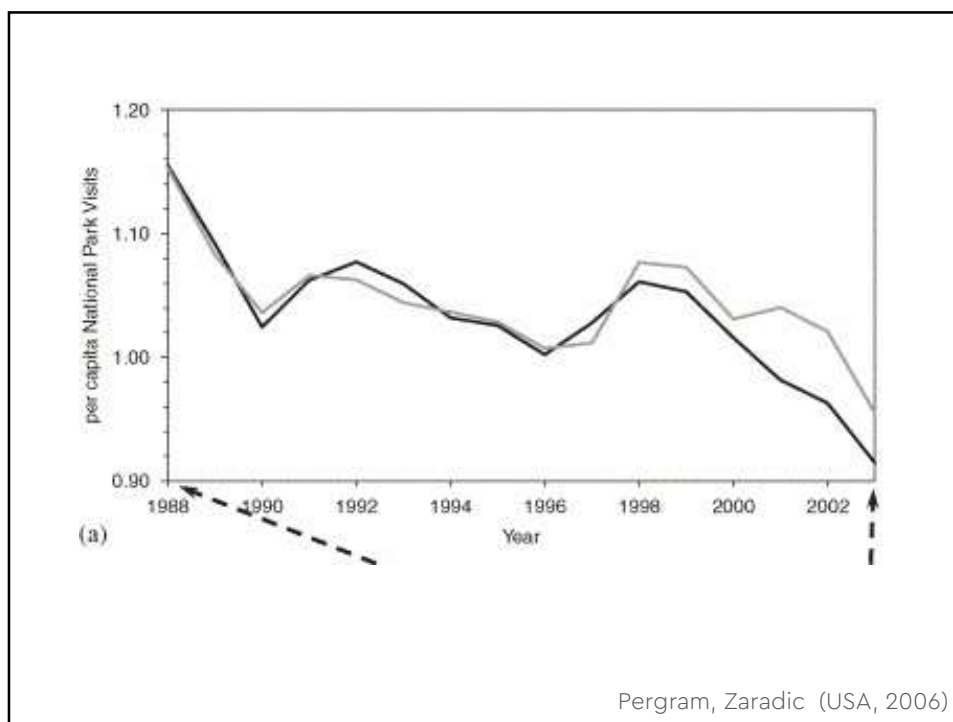
32

33

jsou dnes lidé
méně venku
?

34

35

Autori studie	Nazev studie	Stožení zkoumaného vzorku a jeho velikost	Národní reprezentativnost	Metoda sběru dat	Metoda analýzy dat	Dostupnost měří jednotámků / klíčových mladých otázek	Trend
VÝZKUMY Z DIVOČINY (angl. wildland/wilderness)							
Pergram a Zaradic (2006)	<i>In love of nature in the US becoming love of electronic media? 16-year downward trend in national park visits explained by watching movies, playing video games, internet use, and cell phones? (česky: Dochází v USA k přechodu od lásky k přírodě k lásce k elektronickým médiím? 16 letý klesající trend v návštěvnosti národních parků zřvodnělý sledováním TV, hraním videoběr, užíváním internetu a cenami bezdrát)</i>	dospělí a děti nespécifikované věkové kategorie, kteří navštívili národní parky USA	ano	práce s již existujícími daty	lineární analýza a více násobná lineární regrese	ne	úbytek návštěvnosti národních parků USA po roce 1988
Pergram a Zaradic (2008)	<i>Evidence for a Fundamental and Pervasive Shift Away from Nature-Based Recreation (česky: Důkaz svědčící o fundamentálním odklonu od rekreace v přírodě)</i>	dospělí a děti nespécifikované věkové kategorie, kteří navštívili národní parky přírodní místa nebo se účastnili aktivit v divoké přírodě v USA, Japonsku a Španělsku	ne	práce s již existujícími daty	porovnání nomálních dat o návštěvnosti a účasti na aktivitách	ne	úbytek návštěvnosti a účasti na aktivitách v jednotlivých zemích v rozdílných letech
Balmford a kol. (2009)	<i>A Global Perspective on Trends in Nature-Based Tourism (česky: Globální pohled na trendy v turistice provázané s přírodou)</i>	dospělí a děti nespécifikované věkové kategorie, kteří navštívili chráněné přírodní rezervace v Austrálii, Kanádě, Číně, Indii, Etiópii, Gháně, Indonésii, Japonsku, Koreji, Malajsku, Peru, Filipínách, Rwandě, Jižní Africe, Sri Lance, Tanzanii, Ugandě, Velké Británii a USA	ano	práce s již existujícími daty	porovnání nomálních dat o návštěvnosti vybraných míst divoké přírody	ne	u většiny chráněných přírodních oblastí stoupající návštěvnost v rozmezí let 1992 - 2006
U.S. Fish and Wildlife's Services National Survey of Fishing, Hunting, and Wildlife associated Recreation (2011)	<i>U.S. Fish and Wildlife's Services National Survey of Fishing, Hunting, and Wildlife associated Recreation (česky: Americký národní průzkum o rybaření, lovu a rekreaci v divočině)</i>	dospělí nad 16 let, kteří rybařili, lověli nebo pozorovali divočinu v USA (48 600 domácností)	ano	telefonické rozhovory	statistická analýza dat z telefonických rozhovorů a porovnání aktuálních dat (2011) s daty staršími (2006)	ne	nárůst počtu lovců, rybařů a pozorovatelů divočiny mezi lety 2006 - 2011

Věchtová (2016) Úbytek kontaktu s venkovním prostředím v soudobých západních společnostech

36

VÝZKUMY Z VENKOVNÍHO PROSTŘEDÍ (angl. outdoor) a PŘÍRODY (angl. nature)							
Hofferth a Sandberg (2011) ?	<i>Changes in American children's time, 1981-1997</i> (česky: Proměňující se způsob trávení času u amerických dětí, 1981 - 1997)	děti 3 - 12 let; rok 1981 (N=222); rok 1997 (N=2 119)	rok 1981 - ne rok 1997 - ano	vyplňování dotazníku (časového diale)	obsahová analýza dat pomocí kódování	ne	mírný nárůst množství času ve venkovním prostředí v roce 1997 oproti roku 1981
Clements (2004) ?	<i>Investigation of the state of outdoor play</i> (česky: Výzkum o stavu hry ve venkovním prostředí).	matky s dětmi nespecifikované věkové kategorie; (N matek = 830)	ne	vyplňování dotazníku	analýza vyplněných dotazníků	ne	pokles množství času venku u dětí v porovnání s jejich matkami
Gordell (2009) *	<i>The Latest on Trends in Nature-based Outdoor Recreation</i> (česky: Nejnovější trendy v oblasti rekreace v přírodě)	děti a dospělí nespecifikované věkové kategorie, kteří se účastnili nabízených venkovních aktivit	ano	práce s již existujícími studiemi	metaanalýza	ne	nárůst množství času tráveného některými venkovními aktivitami mezi lety 2000 - 2007
Hofferth (2009) *	<i>Changes in American children's time</i> (česky: Proměňující se způsob trávení času u amerických dětí)	děti 6 - 12 let; rok 1997 (N = 1448); rok 2003 (N = 1343)	ano	vyplňování dotazníku (časového diale)	obsahová analýza dat pomocí kódování	ne	pokles množství času ve venkovním prostředí v roce 2003 oproti roku 1997
Larson a kol. (2011) *	<i>Children's Time Outdoors: Results and Implications of the National Kids Survey</i> (česky: Doba, kterou děti tráví ve venkovním prostředí. Výsledky a implikace národního dětského průzkumu).	děti 6 - 19 let; (N domácností s dětmi = 1450)	ano	telefonické rozhovory	analýza telefonických rozhovorů	ano	konstantní doba nebo mírný nárůst množství času ve venkovním prostředí mezi lety 2007 - 2009
The Outdoor Foundation (2014) *	<i>The Outdoor Participation Report 2014</i> (česky: Zpráva o venkovních aktivitách 2014)	jedinci od 6 let (N = 7 528)	ano	vyplňování dotazníku	analýza vyplněných dotazníků	ne	pokles množství času tráveného venkovními aktivitami v roce 2013 oproti roku 2012

Věchtová (2016)

Úbytek kontaktu s venkovním prostředím v soudobých západních společnostech

37

VÝZKUMY ZE ZELENÉ (angl. greenery)							
Karsten (2006) ?	<i>Is All Used to be Better? Different Generations on Continuity and Change in Urban Children's Daily Use of Space</i> (česky: Bývalo lépe? Pohled různých generací na stálost či proměny v dětském využívání městského prostředí).	děti a dospělí	ne	kvantitativní analýza dat; odhad na základě výsledků osobních rozhovorů	osobní rozhovory	ne	současná mladá generace pobývala venku méně než ta starší v dětství
Wright (2004) ?	<i>An historical analysis of young people's use of public space, parks, and playground in New York City</i> (česky: Historická analýza způsobu, jakým mladí lidé využívají veřejný prostor, parky a hřiště v New Yorku)	děti a dospělí (N= 23)	ne	kvantitativní analýza dat; odhad na základě výsledků osobních rozhovorů	osobní rozhovory	ne	současná mladá generace pobývala venku méně než ta starší v dětství

Věchtová (2016)

Úbytek kontaktu s venkovním prostředím v soudobých západních společnostech

38

České děti venku

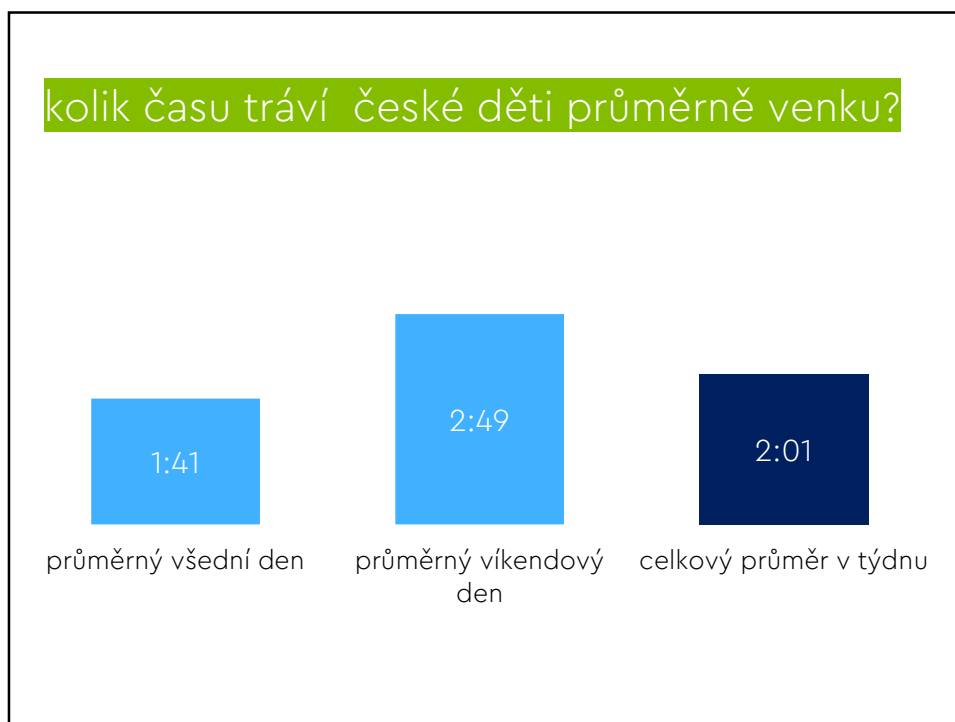
Reprezentativní výzkum, kde a jak tráví děti svůj čas

Závěrečná zpráva z výzkumu, 5. května 2016
Nadace Proměny Karla Komárka

**nadace
proměny**
nadace Karla Komárka

www.nadace-promeny.cz/cz/vyzkum.html

39

40

kolik času týdně děti tráví venku a kolik z toho v zeleni? srovnání

	žádný čas	0 až 2 hodiny	více než 2 až 4 hodiny	více než 4 až 6 hodin	více než 6 až 8 hodin	více než 8 až 10 hodin	více než 10 až 12 hodin	více než 12 až 14 hodin
venku	0%	4%	7%	8%	10%	11%	8%	10%
zeleně	11%	9%	15%	14%	11%	9%	9%	8%

	více než 14 až 16 hodin	více než 16 až 18 hodin	více než 18 až 20 hodin	více než 20 až 22 hodin	více než 22 až 24 hodin	více než 24 až 26 hodin	více než 26 až 28 hodin	více než 28 až 30 hodin	více než 30 hodin
venku	8%	6%	7%	5%	4%	3%	3%	2%	5%
zeleně	5%	4%	1%	2%	1%	1%	0%	0%	0%

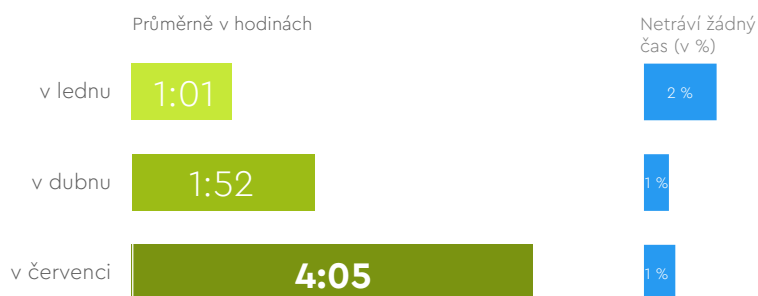
41

kde venku děti tráví čas? rozdíly během týdne

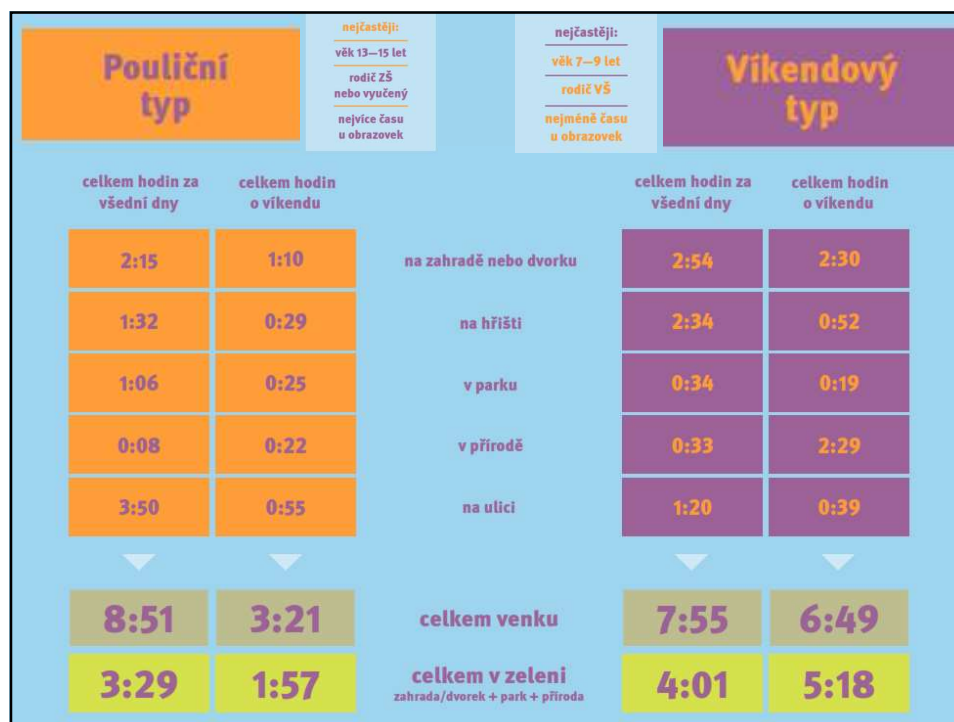
	Na zahradě/dvorku (vlastní nebo u školy)	Na hřišti (dětském, sportovním)	V parku	V přírodě (lesy, louky, pole)	Na ulici
V pondělí	44 %	29 %	15 %	8 %	52 %
V úterý	43 %	29 %	14 %	8 %	51 %
Ve středu	44 %	29 %	15 %	8 %	52 %
Ve čtvrtek	44 %	29 %	14 %	8 %	50 %
V pátek	45 %	28 %	14 %	12 %	50 %
V sobotu	46 %	31 %	13 %	54 %	35 %
V neděli	42 %	33 %	10 %	28 %	32 %
Žádný den nebyl(a) min. půl hodiny	27 %	35 %	64 %	50 %	28 %

42

kolik času tráví děti venku v různých ročních obdobích? odhad rodičů

43

44

45

shrnutí

- › příjemné překvapení?
- › několik ALE:
  - › významné rozdíly mezi různými skupinami dětí
  - › značný rozdíl v ročních obdobích
  - › málo času venku ve srovnání s médii
  - › málo času venku ve školách

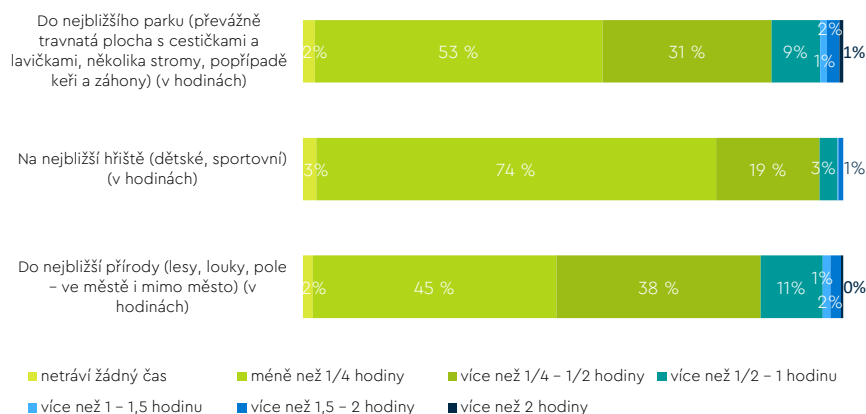
46

bariéry kontaktu s přírodou

- › **obavy z dopravy**
Hillman, Adams, Whitelegg, 1990; Hillman, Adams, 1992; Gleave, 2010
- › **nebezpečí od „stranger danger“**
Pyle, 2002; White, 2004; Clements, 2004; Veitch, Salmon, Ball, 2010
- › **přestrukturovaný volný čas**
Hofferth, Sandberg, 2001; Hofferth, Owens, 2001; Louv, 2008; Hofferth, 2009
- › **média**
Pergam, Zaradic, 2007, 2008; Strasburger, 2007
- › **pocity nepohodlí (počasí) a štítivost v přírodním prostředí**
The Nature Conservancy, 2011
- › **netolerance k dětským pouličním hrám a pokřikování**
Gleave, 2010; Bringolf-Isler et al., 2010
- › **venku chybí kamarádi**
Gleave, 2010

47

jak daleko to mají rodiny do parku, na hřiště a do přírody?

48

6 Restorative environments

Sarah E. Hart
University of Exeter, Devon
Exeter, E. Hart, Devon, Exeter
Hartington University and Research Centre, (Dr. Sarah Hart)

CHAPTER OUTLINE

8.1 INTRODUCTION 38	Perceptual fluency account 62
8.2 RESTORATIVE ENVIRONMENTS RESEARCH 38	Connectiveness to nature 62
Stress recovery theory 39	Micro-restorative experiences and restorative effects 63
Attention restoration theory 40	8.3 APPLICATIONS AND IMPLICATIONS 04
8.3 THE EVOLUTIONARY ORIGINS OF RESTORATIVE NATURE EXPERIENCES 61	8.4 SUMMARY 05
8.4 RECENT THEORETICAL AND EMPIRICAL DEVELOPMENTS 62	GLOSSARY 05
	SUGGESTIONS FOR FURTHER READING 06
	REVIEW QUESTIONS 06

čtenba na příště

- › důkladně si na příště nastudovat kapitulu **Restorative environments**

49

zážitkový (sebe)experiment na příště
nejpozději 19. října

- › být dvě hodiny na jednom místě v přírodě, 2x2 metry; nedělat nic
- › jít bosí na výlet (aspoň hodinový)
- › půl hodina v dešti, nechat se zmoknout/promoknout
- › téct jako voda: najít si vyvýšené místo v krajině a každý krok dělat po největší spádnicí dolů... čekat, kam vás to dovede
- › lehnout si pod korunu stromu (karimatka) a hodinu se na ní dívat
- › vykoupat se v přírodě v tekoucí vodě
- › nasbírat dříví v přírodě, zapálit sirkou (nebo ještě přírodněji), upéct si jablka nebo brambory a u ohně si je sníst
- › sedět 5 hodin u obrazovky (počítač, TV, cokoliv)
- › najít výzkumnou studii po roce 2012, která se zabývá buď ověřování Attention Restoration Theory nebo Stress Recovery theory; popsat, jakým způsobem byla ta studie realizovaná, k jakým závěrům dospěla a jaká jsou její slabá místa
  - › (pošlu odkaz, kam popsat pocity a myšlenky)

50

co se může objevit v závěrečné písemce?

- › vývoj kontaktu s přírodou v posledních dekáдах (včetně výzkumu Pergrama a Zaradic, 2006), česká zjištění (výzkum České děti venku), nejčastěji uváděné bariéry pobytu dětí venku
- › hnutí za kontakt s přírodou (Richard Louv, Emilie Strejčková)